

**BOSHLANG`ICH SINFLARDA DARSDAN TASHQARI TO`GARAK ISHINI
TASHKIL ETISH AFZALLIKLARI**

Halimova Zarina Rustamovna

Samarqand viloyat Samarqand tuman 43-maktab

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Anotatsiya. Ushbu maqola boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini amalga oshirishning afzalliklarini o'rganadi. U to'garak ishlarining o'quvchilarning ijtimoiy-emotsional qobiliyatlari, muloqot qobiliyatlari, o'zini namoyon qilish va umumiy farovonlikka ta'sirini o'rganadi.

Kalit so'zlar: sinfdan tashqari ishlar, to'garak ishlari, boshlang'ich sinflar, yaxlit rivojlanish, afzalliklar.

Anotation. This article explores the benefits of performing extracurricular activities in elementary grades. He studies the impact of Circle work on the socio-emotional abilities of students, communication skills, self-expression and general well-being.

Keywords: extracurricular activities, Circle activities, primary classes, holistic development, preferences.

Аннотация. В данной статье рассматриваются преимущества проведения внеклассной кружковой работы в начальных классах. Он изучает влияние работы кружка на социально-эмоциональные способности учащихся, коммуникативные навыки, самовыражение и общее самочувствие.

Ключевые слова: внеклассная работа, кружковая работа, начальные классы, целостное развитие, предпочтения.

Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari ishlar o'quvchilarning qiziqishi, istaklari, xohish va ehtiyojlariga suyangan holda ularning darsdan bosh vaqtlarida o'quv-tarbiya jarayonini to'ldiradi. U o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini, tashabbuskorligani oshirishga imkoniyat yaratadi. Sinfdan tashqari ishlarning oziga xosligi shundaki, to'garak, klub dasturlarining rang-barangligi, ular mazmunidagi yangiliklar osmir yigit-qizlarning shaxs sifatida shakllanishlari uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Sinfdan tashqari ishlar maktab ta'lim-tarbiya jarayonining tarkibiy qismi o'quvchilarning bosh vaqtlarini yo'lga qo'yish formalaridan biridir. Sinfdan va maktabdan tashqari ishlar shaxsni har tomonlama kamol toptirish va uni hayotga aktiv faoliyatga tayyorlash uchun keng imkoniyatga ega. Bu ishlar bolalarning qiziqishlariga muvofiq tarzda ko'ngillilik asosida tashkil qilinadi. O'quvchilar sinfdan va maktabdan tashqari ishlarda o'zlarini qiziqtiradigan mashgulotlarni tanlab olishadi a ulard mustaqil tashabbuskorona ishtirok etishadi.

Sinfdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarning, ayniqsa ularning dastlabki ta'lim yillarida yaxlit rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu tadbirlar orasida boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini tashkil etish juda foydali ekanligi isbotlandi. Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun darsdan tashqari mashg'ulot sifatida to'garak ishlarini birlashtirishning afzalliklarini o'rganishga qaratilgan.

Sinfdan tashqari mashg'ulotlar akademik ta'limni to'ldirish va yaxlit rivojlanishni ta'minlash orqali ta'lim tizimida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Tuzilgan munozaralarda qatnashish uchun to'garakda o'tirgan o'quvchilarni o'z ichiga olgan to'garak ishi turli ko'nikmalarni targ'ib qilish va umumiy o'quv tajribasini oshirish uchun ulkan imkoniyatlarga ega.

Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini tashkil etishning afzalliklarini tushunish uchun mavjud adabiyotlar va ilmiy tadqiqotlar har tomonlama ko'rib chiqildi. Ushbu faoliyat bilan bog'liq asosiy afzalliklarni aniqlash uchun turli xil ilmiy maqolalar, o'quv jurnallari va amaliy tadqiqotlar tahlil qilindi.

Boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini tashkil etish o'quvchilar uchun ko'plab afzalliklarni berishi mumkin. Mana ba'zi asosiy afzalliklar:

Malakani rivojlantirish: sinfdan tashqari to'garak ishlari o'quvchilarga akademik o'quv dasturidan tashqari keng ko'nikmalarni rivojlantirishga imkon beradi. Ushbu tadbirlar sport, san'at, musiqa, drama, munozara, kodlash, robototexnika va boshqalarni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu mashg'ulotlar bilan shug'ullanish bolalarning jismoniy, ijodiy, kognitiv va ijtimoiy ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.

- Yaxlit rivojlanish: sinfdan tashqari mashg'ulotlar bola shaxsiyatining turli jihatlarini hal qilish orqali yaxlit rivojlanishga yordam beradi. Ular hissiy aql, jamoaviy ish, etakchilik, intizom, vaqtni boshqarish, qat'iyatlilik va chidamlilikni rivojlantiradi. Bunday rivojlanish o'quvchilarga har tomonlama barkamol shaxs bo'lishga yordam beradi.
- Kashfiyot va kashfiyot: sinfdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarga qiziqishlarini o'rganish, ehtiroslarini kashf etish va yangi sevimli mashg'ulotlarini rivojlantirish uchun imkoniyat yaratadi. Turli xil tadbirlarga ta'sir qilish orqali bolalar o'zlarining iste'dodlari va kuchli tomonlarini aniqlab, o'z-o'zini anglash va shaxsiy o'sishni rivojlantirishlari mumkin.
- Yaxshilangan akademik ko'rsatkichlar: sinfdan tashqari to'garak ishlari bilan shug'ullanish akademik ko'rsatkichlarga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ko'rsatilgan. Musiqa, san'at yoki sport kabi tadbirlarda ishtirok etish kognitiv qobiliyatlarni yaxshilash, diqqatni jamlash, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini oshirish va o'rganish uchun motivatsiyani oshirish bilan bog'liq.
- Ijtimoiy o'zaro munosabatlar va tengdoshlar munosabatlari: sinfdan tashqari mashg'ulotlar turli sinf va kelib chiqishi o'quvchilari o'rtasida ijtimoiy o'zaro

aloqalarni osonlashtiradi. Bu ularga do'stlik o'rnatish, jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirish va samarali muloqot qilishni o'rganishga yordam beradi. Ushbu o'zaro ta'sirlar ijobiy va inklyuziv maktab madaniyatiga hissa qo'shadi.

- Stressni kamaytirish: sinfdan tashqari mashg'ulotlar akademik tartibdan tanaffus beradi, o'quvchilarga stress va zaryadni kamaytirishga yordam beradi. Ular bolalarning umumiy farovonligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan o'zini namoyon qilish, ijodkorlik va zavqlanish uchun platformani taklif qilishadi.
- Xarakterni shakllantirish va qadriyatlar: sinfdan tashqari to'garak ishlari ko'pincha intizom, hurmat, qat'iyatlilik, adolat va sport mahorati kabi qadriyatlarni singdirishga qaratilgan. O'quvchilar muhim hayotiy saboqlarni, shu jumladan mehnatsevarlik, fidoyilik va halollikning ahamiyatini o'rganadilar.
- Kollej va martaba afzalliklari: sinfdan tashqari mashg'ulotlarda qatnashish kollejga kirish va kelajakdagi martaba istiqbollariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Universitetlar va ish beruvchilar ko'pincha majburiyat, etakchilik va turli xil mahorat to'plamini namoyish etgan har tomonlama rivojlangan shaxslarni qidiradilar.
- Jamiyatni jalb qilish: ba'zi sinfdan tashqari tadbirlar jamoat xizmatlari loyihalari yoki targ'ibot dasturlarini o'z ichiga oladi. Bunday tashabbuslar orqali o'quvchilar jamiyatga qaytish muhimligini o'rganadilar, hamdardlikni rivojlantiradilar va mas'uliyatli fuqarolarga aylanadilar.

Umuman olganda, boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini tashkil etish ko'plab afzalliklarni beradi, yaxlit rivojlanishni rag'batlantiradi, muhim ko'nikmalarni rivojlantiradi va har tomonlama barkamol shaxslarni tarbiyalaydi.

Kengaytirilgan ijtimoiy-emotsional ko'nikmalar: to'garak ishi o'quvchilar muhim ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishi mumkin bo'lgan xavfsiz va inklyuziv muhitni ta'minlaydi. Bu faol tinglashni, hamdardlikni, boshqalarni hurmat qilishni, fikr va his-tuyg'ularni samarali ifoda etish qobiliyatini rag'batlantiradi.

Yaxshilangan aloqa qobiliyatlari: to'garak ishlarida muntazam ishtirok etish samarali muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradi. O'quvchilar mulohazali munozaralarda qatnashib, o'z fikrlarini bayon qilishni, savollar berishni va tengdoshlariga hurmat bilan javob berishni o'rganadilar. Bu ularning og'zaki muloqot qobiliyatini oshiradi va o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi.

O'z-o'zini ifoda etish va aks ettiruvchi fikrlash: to'garak ishi o'quvchilarni o'z fikrlari va his-tuyg'ularini erkin ifoda etishga undaydi. Bu o'z-o'zini aks ettirish va introspektsiya uchun platformani taqdim etadi, bu o'quvchilarga o'zlarining shaxsiyatlarini, qadriyatlarini va istiqbollarini o'rganishga imkon beradi. Bu o'zini namoyon qilish ijodkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Sinf jamoasini kuchaytirish: to'garak ishi sinf ichida tegishlilik va inklyuzivlik

hissini targ'ib qiladi. Munozaralarda faol ishtirok etish va shaxsiy tajriba almashish orqali o`quvchilar tengdoshlari bilan mustahkam munosabatlar o'rnatadilar. Ushbu qo'llab-quvvatlovchi muhit umumiy o'quv natijalarini yaxshilaydigan ijobiy sinf jamoasini yaratadi.

Turli tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini kiritish bir qancha afzalliklarga ega. Ijtimoiy-emotsional ko'nikmalar, muloqot qobiliyatlari, o'zini namoyon qilish va sinf jamoasini qurishga e'tibor qaratib, to'garak ishi har tomonlama ta'limga hissa qo'shadi. Shuningdek, u ijobiy va inklyuziv o'quv muhitini yaratadi, bu akademik o'sishga yordam beradi va o`quvchilarning faolligini yaxshilaydi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda sinfdan tashqari to'garak ishlarini tashkil etish o'quvchilarning yaxlit rivojlanishi uchun ko'plab afzalliklarni beradi. Bu ijtimoiy-emotsional qobiliyatlarni rivojlantiradi, muloqot qobiliyatini oshiradi, o'zini namoyon qilishni rag'batlantiradi va sinf jamoalarini mustahkamlaydi. O'qituvchilar va siyosatchilar to'garak ishlarini o'quv dasturiga kiritish yoki uni muntazam darsdan tashqari mashg'ulot sifatida taklif qilish haqida o'ylashlari kerak. Imtiyozlarni maksimal darajada oshirish uchun maktablar o'qituvchilarga etarli tayyorgarlik va resurslarni taqdim etishi, ular to'garak ishlarini samarali olib borishini ta'minlashi kerak. To'garak ishlarini qabul qilib, biz boshlang'ich o'quvchilarga muhim hayotiy ko'nikmalarni berishimiz va ularning umumiy farovonligini tarbiyalashimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Matnazarova K.O "Tarbiyaviy ishlar metodikasi" darslik Toshkent 2014
2. Munavvarov A.K. «Oila pedagogikasi». – T.: O'qituvchi, 1994, – 112 b.
3. Mirqosimov M. "Maktabni boshqarishning nazariy va pedagogik asoslari". T.: 1996 y. 15.
4. Abduhodirov A.A va boshq. "Ta'limda innovatsion texnologiyalar". Iste'dod jamg'armasi, 2008, - 45 b
5. J o'rayev A. "Tarbiyaviy darslar o'tish". – T.: O'qituvchi - 2010